בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום ד', ז' בתשרי תשע"ב (05 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ואלה ימי השבוע ש-(י)היה...

היום, **ז' בתשרי** בשנת תשל"ט – [8 אוקט' 1978], **נפטר אליהו ששון**, מראשי הציבור הספרדי בארץ מוותיקי המדינאות והדיפלומטיה, הציונית והישראלית, ושר בממשלת ישראל.

מחר, **ח' בתשרי** לפני 70 שנה, בשנת תש"ב [29 ספט' 1941] - במלחמת העולם השנייה, **התחיל טבח יהודי קייב בבאבי יאר** על ידי הנאצים ועוזריהם. במהלכו נרצחו כ-100 אלף מיהודי קייב במשך כשנה.

ביום ששי, **ט' בתשרי** בשנת תשי"א – [20 ספט' 1950] **מצרים סגרה את תעלת סואץ** בפני שייט לישראל וממנה. התקבלה החלטה ע"י הליגה הערבית להדק את חגורת החרם הכלכלי על ישראל.
בין סעיפי ההחלטה:

- חל איסור על מדינות ערב לחתום על אשרות או פספורטים הנושאים ויזות ישראליות.
- כן היא אוסרת על אוניות הנוסעות לישראל או באות מישראל לעגון בנמלים ערביים.
- כן החליטה הליגה להכין "**רשימה שחורה**" של כל האוניות העובדות עם ישראל או חשודות בקשרים עם ישראל. האוניות שב"רשימה השחורה" לא תקבלנה מטעני יבוא או יצוא למדינות ערב...
- ההחלטה כוללת גם איסור מעבר בתעלת סואץ לאוניות הנושאות מזון או כל מטען אחר לישראל.

ביום שבת קודש, **י' בתשרי**, על פי המסורת, הוא יום פטירתם של **זכריה בן יהוידע**, ו**רבי עקיבא**.

ביום ראשון, **י"א בתשרי** (ר' **ח' בתשרי** לעיל) בשנת תש"ב [2 אוקט' 1941] נפטר **מנחם אוסישקין**, ממנהיגי הציונות.

△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△△

, , **ר' חיים מוולוז'ין** (שנולד בשנת 1749) **הקים את ישיבת וולוז'ין**, הנחשבת לאב-הטיפוס לישיבות ליטא.

ישיבת וולוז'ין (בשמה הרשמי, **ישיבת עץ חיים**, וכונתה תדיר **אם הישיבות**) היתה הישיבה המודרנית הראשונה, ושימשה אב טיפוס למבנה הישיבות הליטאיות שבאו אחריה. הישיבה נוסדה על ידי רבי חיים (איצקוביץ) מוולוז'ין, תלמידו המובהק של הגר"א, ב-1802 בעיירה וולוז'ין שבפלך מינסק (ברוסיה הלבנה), בתחום המושב של האימפריה הרוסית (כיום ב**בלארוס**), והתקיימה עד 1892. בשנת 1895 נפתחה הישיבה מחדש והתקיימה עד תקופת השואה.

ייסוד הישיבה

בראשית המאה ה-19, לאחר פטירתו של רבו, ייסד ר' חיים את ישיבת עץ חיים בוולוז'ין, ובכך הפך לאבי הישיבות הליטאיות הגדולות. לקראת ייסודה של הישיבה, יצא ר' חיים **בעשרת ימי התשובה** בשנת ה'תקס"ג, במכתב גלוי אל "אוהבי התורה" בליטא, ובו הכריז על הקמת הישיבה. גם רבני וילנה, ביניהם רבי אברהם בן הגר"א, ורבי אבלי אב"ד וילנה, ורבנים אחרים יצאו במכתב למען ישיבת וולוז'ין.

"כִּי לֹא-יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

כניסת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 16^{58}	(י-ם): 16^{41}	(ת"א): 16^{57}	(חיפה): 16^{47}
צאת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 17^{54}	(י-ם): 17^{52}	(ת"א): 17^{53}	(חיפה): 17^{52}

= שבת שלום וגמר חתימה טובה! =

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**ליעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל

בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום ד', ז' בתשרי תשע"ב (05 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

... בעיתונים שפורסמו באותה תקופה, נכתב שלא ישלחו לוולוז'ין תלמידים שלא יודעים ללמוד לבדם דף גמרא, רש"י ותוספות.

<u>שקיעת הישיבה</u>

לאחר שהנצי"ב (הרב **נפתלי צבי יהודה ברלין**; אחד מבניו, הרב מאיר בר-אילן, היה מדמויותיה הבולטות של הציונות הדתית וממנהיגיה) ביקש למנות את בנו הרב חיים (שהיה הרב של מוסקבה) לראשות הישיבה במקומו, ניסו קבוצת יהודים חברי תנועת ההשכלה לגרום לסגירת הישיבה, ולשם כך הלשינו לשלטונות שבישיבה אין לימודי חול. שר ההשכלה, שבדק את המצב, החל לתבוע שהישיבה תעמוד בעיקר בדרישה של לימוד של השפה הרוסית, אך לאחר שתביעה זו לא התממשה על פי רצונו, הוא הפעיל לחץ בלתי פוסק על הנצי"ב, דבר שהביא לסגירתה של הישיבה, בה' בשבט תרנ"ב [1892].

הטענה הרווחת היא שהנצי"ב החליט לסגור את הישיבה, כדי שלא ילמדו בה רוסית. גרסה זו אף נהפכה למיתוס בעולם הישיבות החרדי על חשיבות ההתנגדות ללימודי חול בישיבות. אמנם, לפי מקורות מסוימים, הוא הסכים ללימוד של השפה הרוסית מחוץ לכתלי הישיבה, כפי שנעשה על פי עדויות שונות, וכפי שהוא כותב בשו"ת "**משיב דבר**" [א, סי' מ"ד]: "אם יצטרכו על פי המלכות ללמוד למודי חול גם כן, יהא בהשגחה מהרב וראשי ישראל, שיהא המורה ירא אלוקים", אך נתקל בהתנגדות עזה של ראשי הישיבה האחרים. לימוד הרוסית שנעשה באופן רשלני, לא סיפק את שר ההשכלה הרוסי, שהכביד בתגובה את דרישותיו ודרש בנוסף:

1. להקדיש יותר ממחצית הלימוד ללימודי חול, משעה 9 ועד שעה 3,
2. שלא יהיו לימודים בערב,
3. שלא ילמדו יותר מ-10 שעות ביום,
4. שכל הצוות של הישיבה יהיו בעלי דיפלומות רשמיות.

תביעות אלו סתמו את הגולל על הישיבה. 3 שנים לאחר סגירת הישיבה, בשנת תרנ"ה (1895) היא נפתחה שוב. אך לא היתה זו ישיבה ברמה ובמעמד של "ישיבת וולוז'ין" המקורית. במהדורתה החדשה, נוהלה הישיבה על ידי חתנו של הנצי"ב, הרב רפאל שפירא, מחבר "**תורת רפאל**", אשר נפטר במינסק בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה. את מקומו מילא בנו הרב יעקב שפירא, מחבר "**גאון יעקב**". יד הכורת בשואה שמה קץ מוחלט לישיבת וולוז'ין. לאחר השואה, הקים הרב שמעון לנגבורט, חתנו של הרב יעקב שפירא, את ישיבת "גאוני וולוז'ין", בתחילה בתל אביב ולאחר מכן בבני ברק.

<u>ו... מחשבה לימי התשובה:</u>

בעמדנו על סף השנה החדשה, בימים של חשבון-הנפש של היחיד בתור יחיד ובתור חלק מן הכלל, הנה ההתבוננות **בעולם הקטן** זה האדם, יכולה להאיר רבות את מטרת האדם ותכליתו **בעולם הגדול**.

"כִּי לֹא-יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **<u>רביעי</u>**

כניסת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 16^{58}	(י-ם): 16^{41}	(ת"א): 16^{57}	(חיפה): 16^{47}
צאת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 17^{54}	(י-ם): 17^{52}	(ת"א): 17^{53}	(חיפה): 17^{52}

= שבת שלום וגמר חתימה טובה! =

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**ליעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל

בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום ד', ז' בתשרי תשע"ב (05 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בגוף האדם ישנן משימות משותפות בהשתתפותם של כמה מהאברים, ומשימות מיוחדות לכל אבר בפני עצמו. בשביל תפקידו המיוחד של אבר מסויים, דרושה, מטבע הדברים, התאמצות מיוחדת, בה בשעה שהמשימות המשותפות נעשות בנקל יותר.
מה היה קורה כאשר אבר מסויים מפסיק לפעול בתור יחיד, אלא מפנה את כל האנרגיה שלו עבור העבודה בשותפות עם אברים אחרים?
בהשקפה ראשונה נראה שיהיה בכך ריווח הן עבור אבר מיוחד זה – חסכון עמל מיוחד, והן להגוף – עי"ז שאבר זה יוכל להגביר חלקו בעבודה המשותפת ולא להיות נבדל משאר האברים.
אבל בפועל, הרי זה אסון לשניהם: האבר שמפסיק לפעול את המשימה המיוחדת שלו, **<u>מאבד את כל מהותו</u>** הקשורה דוקא עם תפקידו המיוחד. ויתירה מזה, הפסקת המשימה הרגילה, מחלישה את האבר הזה, עד שנעשה חסר-תועלת לחלוטין לא רק עבור יישום פעולתו המיוחדת, אלא **<u>אפילו עבור תרומתו להגוף בכלל</u>**. החסרון באבר מיוחד זה בהכרח שיתבטא ויזיק לכל הגוף, והתוצאות יכולות להיות רציניות ביותר באם אבר זה הוא חיוני.

האמור לעיל ביחס לאברי הגוף, נכון הוא גם בנוגע למצבו של כל יחיד בקבוצתו; של קבוצה - באומה, ושל אומה – בכללות האנושות. ודאי שכן הוא גם בנידון דידן, בשייכות ליהודי, לקיבוץ יהודי, ולכלל ישראל בין אומות העולם. עם ישראל, אשר מקדמת דנא צויין בכך שהוא "הַמְעַט מִכָּל-הָעַמִּים" [דברים ז' 7], מהוה מיעוט קטן בין העמים. היהודי, בתור יחיד, הוא מיעוט בסביבתו; אפילו בקרב אחיו קורה ... שיהודי המנהל את אורח חייו ... בהתאם לתורה ומצוות, גם הוא ... אינו הרוב, כי הרוב עדיין לא מצא את הכיוון של תפקידו האמיתי.

מטבע הדברים - קל יותר לקבוע את תפקידו המיוחד של אבר בתוך הגוף מאשר לקבוע את תפקידו של עם בין העמים. אבל בנידון של כלל ישראל, לא יקשה הדבר כלל, בהביאנו בחשבון, שבני ישראל הם יחידים בעולם בחוויות קיצוניות רב-גוניות והסטוריה בת אלפי שנים. בסקירה פשוטה אפשר בנקל למצוא את הצד השוה, הקו המייחד, שהיה תמיד אצל בני ישראל בכל התקופות והמאורעות השונים, שבו קשורה עצם המהות והקיום של עם ישראל.
סקירה אובייקטיבית, ללא דעה קדומה, לאורך ההיסטוריה של עם ישראל, מוכרחת להביא לידי מסקנה, ש**<u>קיומו של עמנו</u>** בודאי **<u>אינו קשור בשפע חומרי או עוצמה פיזית</u>**. אפילו בזמנים הטובים ביותר, תחת הממלכה המאוחדת של שלמה המלך, היה עם ישראל ומלכות ישראל – מבחינה פוליטית וכלכלית – קטנים בהשוואה למלוכות העולם בזמן ההוא: מצרים, אשור ובבל. כמו"כ ברור, שלא שלטון המלוכה ולא השטח הגיאוגרפי הבטיחו את קיומנו, כי ההיסטוריה שלנו בתור עם, בעל מדינה בארצו, היא קצרה ביותר בהשוואה עם ההסטוריה הגלותית שלנו, ללא מלוכה וללא ארץ. כמו"כ לא יכולה השפה להיחשב יסוד חיוני בקיומנו, כי עוד בימי קדם שימשה **ארמית** כשפת דיבור של העם: חלקים של התנ"ך, כמעט כל תלמוד בבלי, הזוהר ועוד, נכתבו בלשון הארמית. בימי ר' סעדיה גאון והרמב"ם היתה השפה **הערבית** שפתם של רוב המוני העם,

"כִּי לֹא-יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **<u>רביעי</u>**

כניסת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 16^{58}	(י-ם): 16^{41}	(ת"א): 16^{57}	(חיפה): 16^{47}
צאת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 17^{54}	(י-ם): 17^{52}	(ת"א): 17^{53}	(חיפה): 17^{52}

= שבת שלום וגמר חתימה טובה! =

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**ליעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל

יום ד', ז' בתשרי תשע"ב (05 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ולאחר מכן **אידיש** ושפות אחרות. כמו"כ אי אפשר לומר שמין תרבות או מדע כלליים הבטיחו את קיום אומתינו, כי דברים אלה נשתנו בתכלית מתקופה לתקופה.

נשאר רק דבר אחד, שהוא הצד השוה לכל הזמנים, לכל הארצות ולכל התנאים שבדברי ימינו - **התורה והמצוות** ששמרו בני ישראל בחייהם היום-יומיים במסירות נפש גדולה ביותר.
היו אמנם, מזמן לזמן, יחידים או קבוצות, שסטו מדרך התורה והמצוה. בזמן בית ראשון היו עובדי עבודה זרה של הבעל וכו'; בזמן בית שני – המתייוונים; המתבוללים באלכסנדריא, הקראים וכיו"ב. אבל כל אלה נעלמו כליל מתוך עם ישראל (לאחר שהסבו סבל וצרות לא לעצמם בלבד אלא גם לכלל ישראל.) רק שרשרת הזהב של תורה ומצוות לא נותקה, וע"י תורה ומצוות עבר כלל ישראל את הדרך הארוכה מהר סיני עד היום הזה. כל בעל שכל הישר, המודה על האמת, מוכרח להגיע לידי מסקנה, שקיומו ועצם מהותו של עמנו קשורים בחיי תורה ומצוות, כי הם חיינו ואורך ימינו.

ומכאן המסקנה ההגיונית: השיטה שנהיה ככל הגויים, לא זו בלבד שאינה יכולה להבטיח את קיומנו, אלא היא מעמידה את עצם קיומו של עם ישראל בסכנה ח"ו. ע"י חיקוי העולם שאינו-יהודי, לא נרכוש את ידידותם, ולהיפך, עוד יגדילו את שנאתם.
והוא הדין לאותם יהודים או חוגים יהודיים המבקשים לישא חן בעיני החפשים ע"י פשרות וויתורים בעניני תורה ומצוות – לא זו בלבד שבכך מחלישים הם את עמדותיהם, ומגבירים את כוחות החפשים, ומעמידים בסכנה ח"ו את עצם הקיום של כלל ישראל, אלא אפילו ה"הישגים" המקווים אינם אלא דמיונות והזיות, כי במקום כבוד וקירוב - מעוררת שיטה זו רק בזיון ולעג.
ובצדק, שכן, פשרה קטנה היום, מביאה לידי פשרה גדולה יותר מחר, ו**פשרה היום במצוות שבין אדם למקום, מביאה מחר לידי פשרה במצוות שבין אדם לחברו**. התוקף בקבלת הציווי "אנכי ה' אלקיך" ו"זכור את יום השבת לקדשו" - מעמידה בתוקף גם את השמירה של "לא תרצח" ו-"לא תגנוב."
בזמן זה של חשבון הנפש, ודאי שאחינו בני ישראל בכל מקום שהם, ה' עליהם יחיו, הן יחידים, הן קיבוצים ותנועות (וככל שהקבוץ גדול יותר, גדולים יותר האפשרויות ויחד עמהן גם האחריות), יתבוננו ברצינות ויערכו לעצמם חשבון צדק, תוך הכרה מלאה במציאות ובאמת לאמיתתה: כי קיום עמנו תלוי אך ורק בקיום התורה והמצוות בחיי יום יום, של היחיד ושל הציבור.

סוד קיומנו כעם הוא "הן עם לבדד ישכון" [במדבר כ"ג 9], שכל יחיד, איש, אשה וילד, עובדים רק את ה' אחד, ע"פ תורתנו תורה אחת, שהיא נצחית ואינה יכולה להשתנות ח"ו. ה"שוני" שלנו אינו חולשה שלנו, אלא התוקף שלנו. רק בדרך התורה והמצוות יכולים אנו למלא את תפקידנו העיקרי והמהותי שהוא לפי ציוויו של בורא העולם כולו – להיות "מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ" [שמות י"ט 6], ועי"ז גם "סגולה" לאנושות כולה. [מקור.3]

"כִּי לֹא-יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

כניסת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 16^{58}	(י-ם): 16^{41}	(ת"א): 16^{57}	(חיפה): 16^{47}
צאת השבת/יום הכיפורים	(ב"ש): 17^{54}	(י-ם): 17^{52}	(ת"א): 17^{53}	(חיפה): 17^{52}

= שבת שלום וגמר חתימה טובה! =

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**ליעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל